

**Estètica**

Codi: 100277  
Crèdits: 6

**2024/2025**

| Titulació         | Tipus | Curs |
|-------------------|-------|------|
| 2500246 Filosofia | OB    | 2    |

### Professor/a de contacte

Nom: Andrea Lorena Soto Calderon

Correu electrònic: andrea.soto@uab.cat

### Equip docent

Marta Tafalla Gonzalez

### Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

### Prerequisits

No hi ha prerequisits singulars.

### Objectius

Els objectius generals de l'assignatura són:

1. El coneixement dels textos fonamentals de la història de l'estètica, així com el seu vocabulari i argumentari
2. L'aplicació d'aquest vocabulari i argumentari a la praxis discursiva contemporània i la seva vinculació amb les pràctiques estètiques.
3. El desenvolupament, si s'escau, de l'expansió de la creativitat artística amb la creativitat filosòfica.

Els objectius específics de l'assignatura són:

1. La comprensió de l'art com a un lloc idoni per al pensament
2. El coneixement dels llocs d'intersecció entre l'estètica i la tradició filosòfica
3. El coneixement d'alguns dels textos fonamentals de la tradició estètica
4. La presentació de l'estètica com a gnoseologia fonamental
5. El coneixement d'un argumentari i un vocabulari per a comprendre la tradició estètica i la dimensió estètica del món contemporani
6. L'establiment del diàleg entre els textos de la tradició estètica i l'art contemporani segons els procediments de l'estètica aplicada
7. El cultiu del sentit estètic de l'alumne com a sentit requerit per al coneixement

## Competències

- Analitzar i sintetitzar els arguments centrals dels textos fonamentals de la filosofia en les seves diverses disciplines.
- Identificar les principals actituds filosòfiques en l'àmbit de l'estètica i saber aplicar-les críticament en el món de l'art.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Reconèixer i interpretar temes i problemes de la filosofia en les seves diverses disciplines.

## Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els conceptes fonamentals de teoria artística amb esperit crític.
2. Assenyalar i resumir el contingut filosòfic comú a diverses manifestacions de diferents àmbits de la cultura.
3. Comunicar de forma oral i escrita, amb correcció, precisió i claredat, els coneixements adquirits.
4. Construir textos normativament correctes
5. Descriure amb precisió l'objecte artístic amb el llenguatge propi de la crítica d'art.
6. Distingir i analitzar els debats clàssics i actuals de la història de l'art
7. Distingir i contrastar textos representatius dels principals gèneres de la literatura filosòfica.
8. Distingir i esquematitzar el contingut fonamental d'un text filosòfic.
9. Elaborar un treball individual en el qual s'expliciti el pla de treball i la temporalització de les activitats.
10. Establir relacions entre ciència, filosofia, art, religió, política, etc.
11. Establir una planificació per desenvolupar un treball sobre la matèria
12. Fer presentacions orals utilitzant un vocabulari i un estil acadèmics adequats
13. Identificar els errors normatius, estilístics o argumentatius d'un text
14. Identificar la imatge artística situant-la en el seu context cultural.
15. Identificar les idees principals d'un text sobre la matèria i fer-ne un esquema
16. Interpretar els continguts d'un text de teoria artística.
17. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
18. Reconèixer i definir el pensament comú present en un context multidisciplinari.
19. Reconèixer, amb mirada experta, referents estètics del passat i del present i avaluar-ne la rellevància.
20. Redactar correctament un text no normatiu prèviament analitzat
21. Relacionar diversos ordres d'idees incloses en els debats filosòfics actuals.
22. Relacionar els elements i els factors propis de textos de la tradició filosòfica
23. Resoldre problemes de manera autònoma.
24. Utilitzar correctament el lèxic específic de la història de la filosofia.

## Continguts

Aquesta assignatura té per objectiu desenvolupar eines teòriques i metodològiques que permetin comprendre les transformacions del teixit sensible que anomenem aisthesis. Tot i que l'estètica és una disciplina relativament recent, té una història àmplia, densa i estratificada. És per això que proposem un ingrés al seu territori vast des d'una aproximació que abordi una perspectiva teòrica des dels nusos i els moviments estructurals que la constitueixen. En aquest sentit, l'assignatura s'articula a partir de les tensions que han configurat l'aisthesis com una història de contrarietats, de trànsits i de litigis. Des del present aquesta assignatura aborda conceptes claus de l'estètica a partir de la modernitat i les relacions amb les pràctiques artístiques del moment.

El programa estarà articulat sota l'horitzó d'un doble esforç: d'una banda, la comprensió de les nocions fonamentals de l'estètica; i, de l'altra, experimentant amb la possible aplicació a la praxi discursiva contemporània.

### **Continguts**

#### **Tema 1**

##### L'experiència estètica

Immanuel Kant va fer un gir decisiu en allò que avui comprenem com a Estètica.  
Lectures

Immanuel Kant, Crítica del judici, Madrid, Espasa Calpe, [1790] 1987, [fr. G.W.F Hegel, Estètica. Introducció Delimitacions de l'estètica i rèplica a Friedrich Schiller, Cartes sobre l'educació estètica de l'home, Barcelona,

#### **Tema 2**

##### Art i política

Normalment, quan es parla de la relació entre art i política, se sol assimilar

#### **Lectures**

Walter Benjamin, «L'obra d'art a l'època de la seva reproductibilitat tècnica»  
Max Horkheimer, Theodor Adorno, "La indústria cultural, Il·lustració com a indústria"  
Jacques Rancière, La repartició del sensible. Estètica i Política, Santiago

#### **Tema 3**

##### Art i pensament de la diferència

Si el gest sistemàtic havia estat establir la contradicció i allò múltiple,

## Lectures

Martin Heidegger, "L'origen de l'obra d'art", a Art i poesia, Mèxic, Ed. For  
Gilles Deleuze, Francis Bacon: lògica de la sensació, Madrid, Arena Llibri  
Catherine Malabou, "un ull a la vora del discurs", La plasticitat en espera  
Adriana Cavarero, Inclinations. Crítica a la rectitud, Fragmenta, Barcelon  
Griselda Pollock, Visió i diferència: feminisme, feminitat i històries de l'ar  
María Laura Rosa, Llegats de llibertat. L'art feminista a l'efervescència d

## Tema 4

### Apreciació estètica de les altres espècies i els ecosistemes

Els éssers humans sempre hem admirat la bellesa, l'elegància o la força d'altres éssers vius i dels ecosistemes.

## Lectures

Allen Carlson, "Environmental Aesthetics", Stanford Encyclopedia of Philosophy, 2019.

Henry David Thoreau, Walden o la vida en los bosques,  
[1854] Madrid, Errata Naturae, 2013.  
[fragments seleccionats]

## Activitats formatives i Metodologia

| Títol | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge |
|-------|-------|------|--------------------------|
|-------|-------|------|--------------------------|

Tipus: Dirigides

|  |    |     |                              |
|--|----|-----|------------------------------|
| Classes, seminaris, tutories en microgrups i individuals | 60 | 2,4 | 1, 7, 10, 16, 19, 21, 22, 24 |
|--|----|-----|------------------------------|

Tipus: Supervisades

|  |    |     |                             |
|--|----|-----|-----------------------------|
| Visita a exposicions, esdeveniments artístics, proves, contribució als seminaris | 30 | 1,2 | 3, 4, 8, 12, 13, 15, 17, 20 |
|--|----|-----|-----------------------------|

Tipus: Autònomes

|   |    |   |                             |
|---|----|---|-----------------------------|
| Lectures individuals i en grup, elaboració de mapes conceptuals i evolutius | 50 | 2 | 4, 8, 9, 11, 13, 17, 20, 23 |
|---|----|---|-----------------------------|

La metodologia de les classes combinarà el format de classes magistrals i de seminari, amb la utilització de textos, material visual i audiovisual. Com a preparació per als seminaris, els i les estudiants han de llegir setmanalment els textos proposats a cada tema, així l'assignatura exigeix un compromís de lectures individuals, a partir de les quals es treballarà a les sessions grupals. De la mateixa manera, es potenciarà el coneixement situat, per això és molt important la perspectiva de pensar a través de diverses pràctiques artístiques, dins del seu teixit sensible.

Els i les estudiants també disposaran de tutories individuals on se'ls podrà acompanyar en l'elaboració dels seus treballs o en dubtes específics relatius a la seva pròpia investigació.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

## Avaluació

### Activitats d'avaluació continuada

| Títol                       | Pes | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                                      |
|-----------------------------|-----|-------|------|---|
| Assaig visual               | 34% | 4     | 0,16 | 1, 2, 3, 5, 6, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 24 |
| Examen escrit (Tema 4)      | 33% | 3     | 0,12 | 2, 3, 4, 7, 8, 10, 11, 13, 18, 19, 21, 22, 23                 |
| Examen escrit (Temes 2 i 3) | 33% | 3     | 0,12 | 4, 7, 8, 9, 13, 15, 16, 20, 22, 24                            |

### OPCIÓ 1

Avaluació Contínua, consistirà en:

- Una presentació en format d'assaig visual en què s'analitzi alguna de les transformacions fonamentals de l'est
- La realització d'un examen escrit on s'avaluaran els temes dos i tres (33%) (activitat individual).

c) La realització d'un examen escrit on s'avaluarà el tema quatre (33%) (activitat individual).

Les dates exactes dels lliuraments es donaran a conèixer en els primers dies de classe, a fi de poder coordinar-les amb les altres assignatures del Departament.

## OPCIÓ 2

Avaluació única, consistirà en:

La realització d'un examen escrit on s'avaluen tots els continguts de l'assignatura (100%) (activitat individual).

### Recuperació

En el cas de l'avaluació continuada, els i les estudiants que hagin suspès una, dues o les tres proves, podran presentar-se a reavaluació i recuperar la prova o proves que hagin suspès. Per poder anar a reavaluació, caldrà haver-se presentat, com a mínim, a dos de les tres proves.

Quan un/a estudiant no hagi realitzat cap de les proves, o bé només n'hi hagi realitzat una de les proves, serà considerat/da "no avaluable". Caldrà aprovar les tres proves per aprovar l'assignatura. La nota final serà la nota mitjana de les tres proves.

En el cas de l'avaluació única, la reavaluació consistirà en la realització d'un examen escrit on s'avaluaran tots els continguts.

En cas que la estudiant o estudiant faci qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés d'aprenentatge que pugui instruir-se. En cas que es produeixin diverses irregularitats als actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura ser 0.

## Bibliografia

### 1. Textos més rellevants i avaluable

Immanuel Kant, *Crítica del judici*, Madrid, Espasa Calpe, [1790] 1987, [fragments seleccionats]  
G.W.F Hegel, *Estètica. Introducció Delimitacions de l'estètica i rèplica a* :

Walter Benjamin, «L'obra d'art a l'època de la seva reproductibilitat tècnica», [1935] a W. B.: *Obras*, llibre I, vol. 2  
Jacques Rancièrè, *La repartició del sensible. Estètica i Política*, Santiagoc

Martin Heidegger, "L'origen de l'obra d'art", a *Art i poesia*, Mèxic, Ed. Fons de Cultura Econòmica, 1973, [fragmer  
Gilles Deleuze, *Francis Bacon: lògica de la sensació*, Madrid, Arena Llibri  
Catherine Malabou, "un ull a la vora del discurs", *La plasticitat en espera*  
Adriana Cavarero, *Inclinacions. Crítica a la rectitud*, Fragmenta, Barcelon

Allen Carlson, "Environmental Aesthetics", Stanford Encyclopedia of Philosophy, 2019.

Henry David Thoreau, *Walden o la vida en los bosques*, [1854] Madrid, Errata Naturae, 2013.  
[fragments seleccionats]

## 2. Bibliografia secundària

ARNHEIM, R., *Arte y percepción visual*, Alianza Forma, Madrid, 2002

BARASCH, M., *Teorías del Arte: De Platón a Winckelmann*, Alianza, Madrid, 1991; *Modern Theories of Art, 1: From Winckelmann to Baudelaire*, New York University Press, New York, 1990; *Modern Theories of Art, 2: From Impressionism to Kandinsky*, New York University press, New York and London, 1998.

BOZAL, V., *Historia de las ideas estéticas I* III, Historia 16, Madrid 1998; (ed.), *Historia de las ideas estéticas y de las teorías artísticas contemporáneas*. Visor, Madrid, 1996.

CARROLL, N., *Philosophy of Art*. Routledge, 1999.

CASACUBERTA, D., "[Nueve escollos para entender la cultura digital](#)". [Enrahonar: Quaderns de filosofia](#), ISSN 0211-402X, [Nº 32-33, 2001](#), pags. 235-244

DAVIS, S., *The Philosophy of Art*. Blackwell, 2006.

DANTO, A. C., *El abuso de la belleza. La estética y el concepto del arte*. Paidós, Barcelona, 2005.

DANTO, A., "La obra de arte y el futuro histórico", *La madonna del futuro*. Paidós, Barcelona, 2003 (2000).

FISHER, E., *La necesidad del arte*. Barcelona, Nexos, 1993 (1959)

GAUT, B.; LOPES, D. (eds.), *The Routledge Companion to Aesthetics*. Second Edition, Routledge, 2005.

GOMBRICH, E. H., *Breve historia de la cultura*, Ediciones Península, Barcelona, 2004.

GOMBRICH, E. H., *La historia del arte*. Madrid, Phaidon (1950).

GUASCH, Anna Maria (coord.), *La crítica de arte*, Ediciones del Serbal, Barcelona, 2003.

JAQUES, J., "El sentido estético", *Disturbis 3* <  
[http://www.disturbis.esteticauab.org/Disturbis234/Disturbis\\_3.html](http://www.disturbis.esteticauab.org/Disturbis234/Disturbis_3.html)>

JAUSS, H. R., *Pequeña apología de la experiencia estética*. Barcelona, Paidós, 2002 (1972)

JIMENEZ, M., *¿Qué es la estética?*, Barcelona, Idea Books, 1999.

JIMÉNEZ, J., *Teoría del Arte*, Tecnos, Madrid, 2002.

KELLY, M., (ed.), *Oxford Encyclopedia of Aesthetics*, 1998. 2a edició, 2014. (Especialment recomanat)

- KIERAN, M., (ed.), *Contemporary Debates in Aesthetics and Philosophy of Art*. Blackwell, 2006.
- KRIS, E. i KURZ, O., *La Leyenda del artista*, Ensayos Arte Cátedra, Madrid, 1982.
- LAMARQUE, P., - H. OLSEN, H., (eds.), *Aesthetics and the Philosophy of Art. The Analytic Tradition. An Anthology*. Oxford, Blackwell, 2004.
- LYNCH, Enrique, *Sobre la belleza*, Anaya, Madrid, 1999.
- LEVINSON, J., *Oxford Handbook of Aesthetics*, 2003.
- MURRAY, Chris, *Key Writers on art: From Antiquity to the Nineteenth Century*, Routledge, London and New York, 2003; *Pensadores clave sobre el arte: el siglo XX. Ensayos arte Cátedra*, Madrid 2006.
- NIETZSCHE, F., *El nacimiento de la Tragedia*. Madrid, Alianza Editorial, 1995 (1872).
- RAMIREZ, J.A. ***Ecosistema y explosión de las artes***. Anagrama, Barcelona 1994. (Especialment recomanat)
- SHINER, Larry, *La invención del arte*, Paidós Estética 36, Barcelona, 2004.
- SOTO CALDERÓN, A., *La performatividad de las imágenes*, Metales Pesados, Santiago de Chile, 2020.
- SOTO CALDERÓN, A., *Imaginación material*, Metales Pesados, Santiago de Chile, 2022.
- SOTO CALDERÓN, A., *imágenes que resisten. La genealogía como método crítico*, Ayuntamiento Barcelona, 2023.
- TAFALLA, MARTA, "Rehabilitating the Aesthetics of Nature: Hepburn and Adorno", *Environmental Ethics*, The University of North Texas, vol 33, pp 45-56, 2011.
- TAFALLA, MARTA, "Una estética del circo y de los espectáculos circenses con animales", *Convivium*, Universidad de Barcelona, num 27/28, pp 145-167, 2015.
- TAFALLA, MARTA, "The Aesthetic Appreciation of Animals in Zoological Parks", *Contemporary Aesthetics*, vol 15, 2017.
- TAFALLA, MARTA, *Ecoanimal. Una estética plurisensorial, ecologista y animalista*, Plaza y Valdés, Madrid, 2019.
- TAFALLA, MARTA, "Animals as Ornaments: On the Aesthetic Instrumentalization of Animals", Margarita Carretero González (ed.), *Spanish Thinking about Animals*, Michigan State University Press, pp 51-66, 2020.
- TAFALLA, MARTA, "Overcoming Climate Breakdown Denial and Neglect through the Aesthetics of Nature", *Contemporary Aesthetics*, vol. 21, 2023.
- TATARKIEWICZ, e., ***Historia de seis ideas***. Madrid, Taurus, 1987 (1976). (Especialment recomanat)
- VALVERDE, J. M., ***Breve historia y antología de la estética***, Barcelona, Ariel. (Especialment recomanat)
- VILAR, G., *Las razones del arte*. Madrid, Antonio Machado, 2005.
- VILAR, G., *La desartización del arte*. Universidad de Salamanca, 2012.

#### C. Webs

<http://esteticauab.org/home.html>

[www.disturbis.net](http://www.disturbis.net)

<https://vimeo.com/instituthumanitatsbcn>



[www.museupicasso.bcn.es](http://www.museupicasso.bcn.es)

<http://fundacionmiro-bcn.org>

<http://www.macba.cat>

[www.fundaciontapies.org](http://www.fundaciontapies.org)

[www.museoreinasofia.es](http://www.museoreinasofia.es)

[www.museodelprado.es](http://www.museodelprado.es)

[www.tate.org.uk/modern](http://www.tate.org.uk/modern)

[www.centrepompidou.fr](http://www.centrepompidou.fr)

[www.palaisdetokyo.com](http://www.palaisdetokyo.com)

[www.moma.org](http://www.moma.org)

<https://www.moma.org/calendar/exhibitions/history>

<https://www.edx.org/>

[http://www.canal-u.tv/producteurs/universite\\_de\\_tous\\_les\\_savoirs](http://www.canal-u.tv/producteurs/universite_de_tous_les_savoirs)

<https://www.ted.com/talks>

## Programari

En aquesta assignatura no s'usa cap programa informàtic.

## Llista d'idiomes

| Nom                      | Grup | Idioma   | Semestre            | Torn      |
|--------------------------|------|----------|---------------------|-----------|
| (PAUL) Pràctiques d'aula | 1    | Espanyol | primer quadrimestre | matí-mixt |
| (TE) Teoria              | 1    | Espanyol | primer quadrimestre | matí-mixt |